

3948

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס' 47/4

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום
ג', ג' בסיון תשי"ט - 9.6.59, בשעה 9.00.

נכחו - חברי הוועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- ב. ארדיטי
- ב. הירש
- י. אסא
- פ. זוארץ
- ש. כפרי
- י. ציצני
- ד. נצר
- ר. צנרי

מזמנים:

ד"ר לוטן - מנהל מסוד הסעד
מריפת - ממסוד הסעד.

בסדר-היום: הצעת חבר הכנסת ארדיטי: הגדלת מיכסת הסעד לעולים חדשים.

- - - - -

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ארם:

אני מניח על השולחן את הצעת חבר הכנסת ארדיטי -
הגדלת מיכסת הסעד לעולים חדשים. הצעה זו עמדה לסדר היום במליאת הכנסת
והיא הועברה אלינו לדיון בוועדת השירותים.

ישות הדיבור לבעל ההצעה - חבר הכנסת ארדיטי.

ב. ארדיטי:

רצוני לתקן את הנושא של הצעתי. כוונתי הייתה
הגדלת מיכסת הסעד לא רק לעולים חדשים, אלא
למקרים סוציאליים הנמצאים בכל רחבי הארץ. אין זה חשוב בשבילי אם
המיכסה ניתנת לעולים חדשים או לתושבים ותקים בארץ; לי חשוב שהמקרים
הם מקרים סוציאליים. כל פניותי בקשר לזה היו מכוונות רק לגבי המקרים
הסוציאליים. אינני יודע, מדוע השתמשו בכותרת בה השתמשו עד כה.

אני חוזר ומציין כי כל הצעותי היו מכוונות להגדלת
המיכסה למקרים הסוציאליים בארץ, לא היה בכוונתי לעשות איזה שהוא הבדל בין
העולים החדשים לבין התושבים הוותיקים.

היו"ר מ. ארם:

אנחנו מקבלים את הערותיך של חבר הכנסת ארדיטי
לתיקון נושא הצעתו. מעתה הנושא יהיה: הגדלת

המיכסה למקרים סוציאליים.

אנן זוהי בעייתם של המקרים הסוציאליים.

ב. ארדיטי:

ב) נתתי מספרים ועובדות שהיו קיימים בשנת 1956/57. מאז ועד היום חלו שינויים רבים. רצוני לדעת, מה נשתנה מאז, או מה הם השינויים שחלו מאז? לאחר שקבל פרטים על כך, נדע כיצד לדון על נושא זה.

ד"ר לוטין:

אני חושב שחבר הכנסת ארדיטי צדק באמרו כי חלו שינויים מאז שנתיים, והוא רוצה לעמוד לאור השינויים הללו, על הצעתו.

אינני יכול להביד בדיוק, ויתכן שחברי מר יפת יוכל לעזור לי בבעיה הנדונה, - מה היתה המיכסה לפני שנתיים, אבל אני אגיד מה הם השינויים שחלו לעומת השנה שעברה.

לעומת שנה שעברה השינויים הם אלה: המיכסה החודשית למשפחה בת 4 נפשות היתה 33 ל"י. מיכסה זו כללה שתי הוצאות, או שני טעיפים אשר אחר מהם כבר יצא מהמסגרת של המיכסה בכלל, והשני עומד לצאת. זאת אומרת, אנו צריכים לעשות השוואה של 33 לירות מינוס מה שאיננו במיכסה ומה היתה במיכסה בשנה שעברה.

ההוצאות לביטוח רפואי היו בסכום של 4,500 ל"י לחודש, ואילו עתה הסכום גדל ל-6 לירות לחודש. זאת אומרת, משפחת נצרך השתחררה, באופן אבסולוטי, מתשלום של 4,500 ל"י לחודש שהיה כלול בתוך המיכסה; ב) אנו מחכים יום לאישור הוצאת המעוף של שכר דירה מהמיכסה. רוב רובם של הנצרכים צריכים בלירות אשר הן בניהולו של "עמידר", והם נתמכים בתמיכה קבועה ונצחית. נצרכים אלה ישוחררו על ידינו מתשלום שכר דירה. בעבר היה צורך שהמשפחות היו משלמות את שכר הדירה ואנו היינו מנכים להם זאת.

עתה הנעמד להישג חשוב למדי, והוא:

השיעור של שכר הדירה הוקטן ל-4 לירות לחודש, גם אם זו דירה חדשה, ללא התחשבות על איזה חוקה חתם הנצרך. אם הנצרך קבל דירה חדשה בקסטמן והיא עולה 24 לירות לחודש, אנן הוא היה בעבר זכאי לאיזו שהיא הנחה, אולם עתה הוא ישלם רק 4 לירות; פלוס - לא הוא ישלם את 4 הלירות, אלא משרד הסעד.

איננו יכולים לומר כי בעבר המשפחות הנזקקות קבלו 7,500 לירות עבור הוצאות רפואיות ושכר דירה.

לעומת זה אנו יכולים לומר, כי כיום מקבלות המשפחות הנזקקות את הפיצוי המלא בעד ביטול הקיצוב, והוא מתבטא בסכום של לירה אחת לנפש לחודש. אעפ"י ששוב היינו צריכים לומר כי אדם שעומד לרשותו סכום של 7 לירות לחודש, הרי סל המזון שלו הוא מצומצם והוא התייקר. מלירה אחת. איננו רוצים להתפאר בכך, אולם זהו גם כן תיקון קטן אשר הוא עבר את ההתייקרות הממשית. (היו"ר מ. ארם: אמרת כי סכום המיכסה הוא 33 לירות. האם סכום זה שונה?)

אם ניקח בחשבון את הגורמים אותם פירטתי לעיל לצורך ההשוואה, אזי אנחנו יכולים לומר שניתנה תוספת של 25% בערך. במלים אחרות - 10 לירות במקום 7,500 לירות שנתנו בעבר. (היו"ר מ. ארם: כמה הם מקבלים עכשיו?) רצוני להיות זהיר, על מנת לא ליצור איזו שהיא אשליה, משום שאנו נותנים בלאו הכי מעט. לכן אני רוצה להסתפק כמה שאמרת. אמרת כי בהשוואה ישירה מקבלים 10 לירות במקום 7,500 לירות. ואם נביא בחשבון את הגודם של שכר דירה, אז אנחנו נוכל לומר: 11 לירות במקום 7,500 לירות שנתנו בעבר.

החשוב הוא, שאנו איפשרנו עכשיו ללשכות - וזה ניתן במידה מסויימת - להתחשב עם מקרים חמורים אשר הם באמת חיים אך ורק מכספי התמיכה, לרשות העובדת הסוציאלית עומד כסף, והיא יכולה להוסיף על המיכסו לפי הערכתה.

התקופה הזו משתנה לגמרי כשמביאים בחשבון את המיכסות הניתנות לזקנים. לווועדת השירותים היתה הזכות לעזור בביצוע התכנית הזו. המיכסות לזקנים הן לגמרי שונות והן ידועות לווועדה הזו. המיכסה המינימלית היא בסכום של 27 לירות לבודד ו-42 לירות לזוג. עכשיו, עם ביטול הקיצוב של המזון, נתנו פיצוי בסכום של לירה אחת. והיה, אם נמצאו זקנים חיים אך ורק על מיכסת הלשכה, הרי שהם מקבלים כדלקמן: בודד - 36 ל"י, ו-42 לירות הזוג. עד 31.3.59 היו 6000 מקרים שהם יותר מ-8000 נפשות, אולם אנחנו, באופן הדרגתי, נאפשר במשך השנה ל-9000 עד 10 אלפים נפשות ליהנות מתמיכה זו.

עתה אנו אומרים, כי למרות כל מה שניתן, ניתן מעט, ואכן אנו מחפשים דרך כיצד להגדיל את התמיכות.

ידוע לחברי הווועדה, כי עוד לפני שההנהלה החדשה נכנסה למשרד, הסכים שר הסעד להעמיד מתוך הרזרבה הכללית סכום של מיליון וחצי לירות. עתה אנו עומדים להפשיר הסכום הזה.

אני חושב כי בימים הקרובים אנו נוכל לשחרר את העולים החדשים מתשלום שכר דירה.

מר יפת:
משפט אחד בלבד רצוני להוסיף: כיום אנו צותנים את המיכסה באופן שווה הן לעולים החדשים והן לתושבים ותיקים.

ד"ר לוטין:
ברור שכל הסכומים האלה ניתנים ללא התחשבות בשירותים האחרים שהמשרד נותן. אם יש למשפחה ילדים, הם גם נתנים מהזנת ילדים, מקבלת חבילות "קיר". אנו מקבלים את חבילות ה"קיר" מהארגון הבינלאומי. ערפה החדשי של כל חבילה כזו הוא 2,400 לירות. את המזון תזה אנו מקבלים בתור מתנה. את הוצאות האריזה של החבילות אנו מכסים מהתקציב של משרד הסעד. יש משפחות, אשר הן משפחות גדולות, המקבלות שתי חבילות.

מר יפת:
כל חבילה מכילה קמח שעורה, קמח סויה, שעועית, צ'ינינה, אורז וסוכר. משקל כל חבילה הוא 4 ק"ג.

ב. ארדיטי:
כמה היה מקבל ילד בשנת 1953, וכמה הוא מקבל כיום?

מר יפת:
ילד קיבל, לפני שנתיים 2,500 לירות; אלמנה - 4 לירות. כיום סכומים אלה הוגדלו, וילד מקבל עתה 5,500 לירות. איננו מחלקים עכשיו לפי מה שנהגנו לתת בעבר, לאם, לילד וכו', אלא אמת המידה שלנו היא - בהתאם למספר הנפשות.

משפחה מקבלת כיום 40 לירות לחודש, ובסכום זה לא כלול לא ביטוח רפואי ולא שכר דירה.

ב. ארדיטי:
בהתאם למסמך של משרד הסעד, שנמצא בידי, נאמר כי ראש משפחה היה מקבל 12 לירות, אשה - 8 ל"י וילד - 6 ל"י. בסך הכל מקבלת משפחה בת 3 נפשות 26 לירות לחודש, זה בערך 9 לירות לכל נפש.

ילד קיבל 7,500 לירות בטמוצע, ומשפחה קבלה בטמוצע 22 לירות. זהו בערך מ-7 עד 8 לירות לנפש.

אני טוען, כי אם שולמו בשנת 1953/54 סכומים אלה, הרי שצריכה להיות בשנה זו תוספת, משום שיוקר המחיה בארץ עלה, והתחבורה עלתה וכו'. חושבני, כי אותה הזכות שמוענקת לפקיד ולפועל כתוצאה מההתייכרות בארץ, אני המיכסות לנזקקים צריכות להיות מוגדלות יותר. ואת העקרונות העה עלינו לקבל.

אני מציע שאנחנו נדון ונחליט לקבל, פעם אחת לתמיד, את העקרון של הגדלת המיכסה בהתאם להתייכרות כפי שמקבל פועל או פקיד. אני חושב שהמשלה עשתה אי-צדק כלפי אנשים אלה - ואינני מאשים את משרד הסעד משום שתקציבו למטרות אלה היה קטן.

קראתי לפני כמה ימים, כי יהיה צורך לשלם כמה מיליוני לירות עבור תוספת יוקר חושה. אני אומר, כי אם לממשלה תהיה אפשרות למצוא מיליוני לירות אלה, הרי שיהיה עליה למצוא את הכספים - על פני אותו הגיון - עבור המקרים הסוציאליים.

לציבור הרחב ולחברי הכנסת חסרה ההכרה לבעיה הזו. אנו עוד חושבים כי המקרים הסוציאליים הנם אזרחים ממדרגה שניה, ואכן הסכומים שאנחנו נותנים להם הם בבחינת זריקת משהו לכלב על מנת שיאכל. מנהג זה, לדעתי, הוא תוצאה מההווי של הגלות. ולכן אני אומר, כי קודם כל עלינו להעלות את הסכומים הניתנים למקרים סוציאליים, להעלותם באותה מידה שעלתה משכורתו של פקיד או פועל. ואף לגבי העתיד, יש להעלות את המיכסות בהתאם לתוספת היוקר. זהו העקרון שאני מציע לקבל.

מר יפת:

אותו מכתב-חוזר שהזכיר חבר הכנסת ארדיטי הוא מלפני 6 שנים. המכתב-החוזר הזה - אולי אינני זוכר בדיוק - אומר עוד משהו: באמר כי של המזון הוא 24 לירות. טענו כי התקציב איננו מספיק, לכן קבעו שיש לתת תוספת ב-40%. בא המכתב-החוזר הזה על מנת לקבל תוספת מהכנסת, ואז הוכחנו במכתב-החוזר הזה שאין גם 40%, ואז אמרנו כי זה יהיה 2,500 ל"י. הסברנו שלמעשה, בהתאם למכתב זה, צריך הדבר לשמש הוראה והנחיה ללשכות הסעד, ואמרנו כך:

מנוד יסוד למשפחה - 15 לירות. אמרנו גם: הואיל והתקציב העומד לרשותנו אינו יאפשר לנו לתת תמיכה זו וזו, אזי צריך לקרוא את הטבלה השנייה (בעמ' 2 של המכתב-החוזר), האומרת כי אנו היינו רוצים לתת תשלומים מינימליים. מכל מקום, דבר זה היה באמת מכוון לחברי הכנסת על מנת שתינתן תוספת.

הטבלה השנייה אומרת: לראש משפחה - 10,200 לירות; לאשה - 6,800 ל"י; ולילד - 5,100 ל"י. בסך הכל משפחה מקבלת 22,100 לירות.

בשנת 1953/54 ילד קבל 2,500 לירות, ואילו כיום הוא מקבל 10 לירות. הגידול הפרופורציונלי, לפי המצב השורר בארץ, איננו רע.

הי"ר מ. ארם:

יש לי טענה כלפי משרד הסעד: מדוע הם מרגישים את עצמם כל כך רע? אין פרשה יותר כאובה ואין משרד יותר רע אשר בו מצטברים כל המרי והכאבים, כמו משרד הסעד. לדעתי, אין זה נכון להרגיש כך.

משרד הסעד חייב להסביר לציבור הרחב ולומר מה בעזרה שהוא מושיט לנזקקים. לתת הסבר בשטח הביטוח הרפואי; בשטח תזונת הילדים, בתשלומי שכר הדיירה, הלבשה וכו'. לאחר כל העניינים הללו, נשאר חורג, עצום. אולם, לאחר כל מה שנעשה על-ידכם, אתם נותנים עצמכם להיות סרף לכל אדם. יש לדעת, קודם כל, את האמת.

כפי שאני מכיר את הבעיה, הרי ההבדל של הפער הקיים בין העזרה הישירה הניתנת ובין העובדות הקיימות, הוא בכל זאת 40%.

לכן אני מציע, באופן חברי וידידותי ביותר, למשרד הסעד, לתת פרסומים הן בעתונות והן בחוברת מיוחדת על העזרה הניתנת למקרים הסוציאליים.

כמו כן לפרט במספרים, מה מקבל כל מקרה סוציאלי, על מנת שהדברים הללו ייוודעו ברבים. לדעתי, אתם חייבים לומר את האמת.

לאחר שתעשו את המלאכה הזו, אזי עומדות בפנינו, בכל זאת, שתי בעיות, והן: בעיית מדיניות הסעד ובעיית הגדלת המיכסות בהתאם לתוספת היוקר.

כשאומרים שישנה בארץ אוכלוסייה בת שני מיליון נפשות, אזי קודם כל באים ואומרים, כי הקלייבטורה של משרד הסעד מונה 150 אלף נפש. אין ספק שזה גודם להלם. לאמיתו של דבר, אין זה כך, אבל זה בכל זאת קיים. אם כן, צריך לדעת כיצד לחטל את הרושם הזה, משום שבתוך זה יש משום סילוף. אתן דוגמה: במשפחה בת 4-5 נפשות, יש להניח שילד אחד או שנים עובדים ומרוויחים. בתוך מספר המשפחות של משפחה זו, לא נכללים הילדים שמרוויחים. הרי לא יתכן הדבר שכל 150 אלף נפש אלה הנם נזקקים. לכן אני אומר, כי אין מדיניות למשרד הסעד, ויש לדעת כיצד לצמצם את הדבר הזה עד כדי מינימום אשר הם באמת בטולי כל אמצעים.

מכאן אני מגיע לבעיית ההקצבה ולסיכומים של פרופסור קליין. נכון הוא שלאדם הנזקק יש אותה קיבה שיש לחבר כנסת. ובמידה שמושת עזרה, הרי היא איננה צריכה להיות עזרה של גמיסה. ודבר זה שייך לתקציבו של משרד הסעד, ועליו הוא צריך ללחום יחד עם ועדת השירותים.

אם ילד קיבל בעבר 8 לירות, הרי שביום לפי תוספת היוקר הוא יקבל 11 לירות. האם מספיק זה יכול הוא להיות? לכן דעתי היא, שצריך לקבוע את סל המזונות, ונאמן פרופ' קליין קבע זאת. רצוני לציין ולומר, כי אנו רגילים, ואף הנכנסת התרגלה לכך שאם אין תקציב, אזי צריך לגסוס ולפרפר. אני אינני יודע אם סל המזונות הוא 33 לירות. אולם, בניח, שהמינימום לנפש הוא 30 לירות לחודש, אזי על כך אני רוצה לעמוד וללחום.

על משרד הסעד להגיש לבנו את מדיניותו, כי אחרת תקציבו יישאר תמיד כפי שהוא קיים עד עכשיו. על כן אני אומר, כי עלינו לקבל את מסקנותיו של פרופ' קליין.

ועוד דבר: ישנה עובדה קיימת בארץ, והיא: מדי עונה בעונתה אנו זורקים מאות אלפי טונות של מזון למזבלות על מנת להעמיד את רמת המחירים. אני שואל: האם אי אפשר להצטיח למשפחה נזקקת את הדברים האלמנטריים ביותר, את הירק הזה - למשל - שנזרק לפלבים, למזבלות? הרי אפשר להבטיח את הדבר הזה למשפחות הנזקקות הללו וזה יעלה במחיר מינימלי למשרד הסעד. ע"י כך אנו פותרים את בעיית השחיתות.

לסיכום אני אומר כי עלינו לדון על 3 קווים אלה:

(א) כיצד לצמצם את מספר מקרי הסעד; (ב) לקבוע סל מזונות של קיום ממש, מבלי להתחשב בתוספת היוקר; (ג) כיצד להציל, מבחינה כלכלית, את עודפי המזון הנזרקים למזבלות.

ש. כפרי:
הדין הזה הנו חשוב מאד, אבל מקומו צריך להיות לפני קביעת התקציב, ולכן קשה מאד לעשות מהפכות רבות לאחר שהתקציב נקבע.

שמענו מפי השר נפתלי, כי הוא קיבל את המסגרת הזאת, וכי הוא חייב להסתדר לפיה. אף אני מקבלת את הגישה הזו אשר נדמה לי שהיא חסרה במשך זמן רב - משרד הסעד צריך להיות מוסמן לשיקום הנזקקים; לשקם את האנשים במידה הניתנת לו. אני מניחה שהיא ניתנת לו במידה יותר גדולה משניתנה לו עד כה.

דברנו על כמה זרכי שיקום: תעסוקה, וכו'. כדי להעמיד את האנשים ברשות עצמם.

את הטיפול בשיקום האנשים אני מכניסה במסגרת עבודת הסעד. אף שטח זה הנו סעד לאנשים. בהיותי בדרכים, ראיתי קבוצות של אנשים מעל גיל 60, שעובדים בעבודות יזומות ומקבלים תמורה בסכום של עד 4 לירות ליום. חושבני, כי אותם הצעדים בהם נוקטת המדינה בתקופה האחרונה, יותר מאשר קודם, לתעסוקת אנשים - הנם צעדים נכונים וזו גם דרך טובה.

באשר למועדוני זקנים, רצוני להביע את קורח רוחי ממועדונים אלה. המועדונים הללו הופכים את הזקנים להיות שלא במעמד של נצרך; בכלל מעמד של נצרך הוא מדכא למדי. ולכן בקשנו מדיניות סוציאלית נכונה של משרד הסעד, ואכן רצוני לציין כי בזמן האחרון עולים באמת על דרך זו.

ישנן דרכים נוספות שלא הוזכרו פה. הנה, למשל, עניין הבראת התינוקות. אינני יודעת מהו התקציב לסעיף זה, אולי הם מקבלים תזונה מודרכת. אף זו הנה דרך טובה ביותר. לא לתת כסף אשר אתה אינך בטוח שהוא מוצא להזנה.

ב. ארדיטי: יש פתגם ידוע: אם לא תעזור לעצמך - איש לא יעזור לך.

ש. כפרי: לא זה שורש הרע. אגב, הייתי רוצה לשמוע ממשרד הסעד: האם יש אצלנו מצב של תת-תזונה קשה? הייתי רוצה לשמוע ממשרד הסעד: מהו באמת המצב הריאלי כיום - האם קיים מצב כזה? אני יודעת שיש עוני ומצב התזונה כיום הוא בכל רע.

בקשר לשכר דירה: חברים, מי שבא לאיזה ישוב עולים, ורואה את התושבים, אזי אחת השאלות העקרוניות שניצבות לפניו היא: האם אין שכר הדירה גבוה למדי עבור תושבים אלה? - שכר הדירה הגיע למעלה מ-20 לירות לחודש, והוא היה צריך להשתלם ע"י משפחה המתפרנסת על עבודת דחק.

רצוני לציין לשבח את הסידור אשר אליו הגיע משרד הסעד - באמצעות משרד העבודה. זהו קו אשר יכול להיטיב את מצב הנזקקים.

ועתה, חבר הכנסת ארם, אתה, כסוציאליסט, אמתה כי אנו התרגלנו למחשבה הזו שישנם אנשים שחיים במצוקה. אני פונה אליך בשאלה: מהי הדרך להפחתת המצוקה? הדרך שלך צריכה להיות דרך קונסטרוקטיבית ולא להעלות את סל המזון, אלא כדי להגיע למטרה - צריך להרבות בתעסוקה, להרבות בהכשרה, להרבות בטיפול בילדים ולאו דוקא להגדיל את המיכסה.

בקשר לניצול העודפים: יש עודפים לא רק בשטח הירקות; ישנם עודפים בכמות מרובה של חלב, של בשר קפוא שמוכרים להוציאו לשוק, וזה לרעת החקלאים וכו'. לכן אני אומרת: על כך יש באמת לדון. אני יודעת שנעשו נסיונות, אולם אינני יודעת כיצד הם נעשו, אבל נעשו נסיונות כיצד לחלק את העודפים בין תושבי המעברות.

אני אומרת כי זהו חטא לזרוק 1800 טון עודף של ירקות בכל עונה. אם לא היו זורקים עודפים אלה כי אז היינו פותרים במידה ניכרת את בעיית המצוקה. אולם, טוב היה אם משרד הסעד היה מביא איזו שהיא חכמה בקשר לניצול העודפים.

לסיכום: אני מציעה שאנחנו נקבל, לא באופן כללי, את נקודות היסוד שבהצעותיו של פרופ' קליין - שיקום האדם, דרכי השיקום וכו'. אני מציעה גם למצוא דרכים לניצול עודפי המזון.

אנחנו התרחקנו במקצת מהנושא. הנושא
שעומד בפנינו הוא - הגדלת המיכסה לעולים.

ד. נצר:

מסתבר שהנושא איננו הגדלת המיכסה לעולים
בלבד, אלא הגדלת המיכסה למקרים סוציאליים.

היו"ר מ. ארם:

נקראנו לדון בנושא - הגדלת המיכסה לעולים
חדשים. כל אחד מאתנו תרם את חלקו לעצם
הבעיה. אף אני רוצה לומר כמה מלים.

ד. נצר:

השתתפתי לא מזמן בוועידה עולמית, אשר על
הפרק עמדה הבעיה: עזרה לנזקקים, כיצד? בוועידה זו השתתפו נציגים
של מדינות נאורות ועשירות, כמו: ארצות הברית, שבדיה ועוד. הבעיה
הזו עמדה כך שמחצית האנושות דנה בה. אלה היו מדינות שחיות מתוך
סוציאליזם ושוויון מלא.

ראיתי בבומביי - אשר שם אנשיה הם מתורבתים
ביותר - כיצד אדם חוץ כדי הליכתו בועט ברגליו לשני.

יכול יקום, בעיית הנזקקים זוהי בעיה עולמית.
זהו שינוי משטר, בנין היים אחר, אשר אליו אנו שואפים.

הבעיה של טיפול במקרה סוציאלי איננו מתבטא
בתשלום כספי ובמיכסה. אם יש לי טענות כלפי עבודה סעד לאנשים, הרי
זה משום שאני סבורה כי עבודה זו איננה מתפקידה של הממשלה, אלא של
הרשויות המקומיות ושל מתנדבים.

ועוד רצוני לטעון, כי יש מעט פרסום בשטח
העשייה. פעם עשיתי חשבון כי משפחה בת 4 נפשות - עליה אנו דנים כרגע -
עולה לציבור מ-300 עד 400 לירות לחודש; לסכום זה נגיע אם ניקח
בחשבון את כל מה שהמשפחה מקבלת. אם משרד הסעד משלם עבור סידור ילד
במעון 20 לירות, הרי למישהו אחר הוא עולה עוד 25 לירות. כל ילד
מקבל חינוך חינוך, בריאות, הזנה וכו' (ר. צברי: חינוך חינוך מקבל
כל ילד אחר במדינה).

אינני רוצה להסתמך על מסקנות פרופ' קליין,
עם כל הכבוד אליו. אין זה צריך לפי זה. צריך היה להעמיד את הבעיה
הזו באופן כללי, ולא כך.

בשנת 1957/8 עסקתי, מטעם ההסתדרות, בבעיית
הסיוע למשפחות הנזקקות. העזרה שניתנה אז הייתה 2 לירות לחודש. שאלתי:
כיצד יכולה להתקיים משפחה בשתי לירות לחודש? כשבדקתי את הדבר ראיתי
שזו הייתה תוספת למשהו ולמשהו. (י. אסא: נמצא שילדי המשפחה מוכרים
סבס (ברחובות)).

כשאני מדברת על השולחן הזה, אזי צריכים אנו
לראות את הבעיה בכללותה. אני יכולה לשאול את חבר הכנסת ארדיטי: מדוע
אתה משווה את הסעד לפקיד או לפועל? כשאתה מדבר על שוויון, אזי השוויון
איננו בין מה שמקבל פקיד ופועל לבין הסעד. (ר. צברי: האם תסכים,
חבר הכנסת ארדיטי, להיטל מס חדש?)

אי אפשר לדבר על שוויון מצדה האחד של הבעיה.
עבודה הסעד היא לא מיכסה, אלא זה טיפול במקרה. רבותי, אמרתי כי במתן
עזרה לאדם - אין דבר יותר עדין ומסוכן כשמושיטים עזרה בלתי נכונה.
אם מושיטים עזרה בצורה הטכונה - אזי הדבר הוא טוב, ואם לאו - זה
מסוכן.

אחת הבעיות המסוכנות בכל עבודה הסעד, היא מתן כסף. ומתוך כך, רבותי, חברי הכנסת, היחס שלי לאדם שלא יכול לעבוד בשוויון נפש, האומר: שאני חי כך ואחר, אחרת - היחס שלי הוא שונה. ולכן אני אומר, כי אנו חייבים לראות את הבעיה הזו בכללותה. יש לקחת בחשבון, אם הסעד שאנו מושיטים יביא ברכה או קללה.

ולכן אני בעד גישה חפשית לאדם, ולזה חייבת להיות גישה אישית וציבורית.

יש כל מיני קופות ציבוריות בארץ, ואינני רואה דבר מסוכן יותר מאשר לעשות נורמה במתן כסף. המטרה שלנו צריכה להיות - הורדת המיכסה באופן מכסימלי.

בקשר לעודפי המזון רצוני לומר כמה מלים: אני אינני חקלאית, אולם אני לא הייתי רוצה לבנות על העודפים. רצוני לשאול: בעונה מסוימת, כשיש עודף באיזו שהיא תוצרת - כמה אנו יכולים לאכול? בדקתי את הבעיה הזו שהיה עודף בעגבניות, ומצאתי כי באותו זמן נמצאו עגבניות בכל בית. נכון, לו היה לנו עודף של חיטה או של איזה שהוא מצרך אחר, אזי על עודפים אלה אפשר היה לבנות. הרי כל המוסדות שעוסקים בתזונה מקבלים חיינם את התוצרת הזו שיש בה עודפים.

הצעתי היא - לא לתת בשום פנים ואופן צמידות לאיזה שהוא שכר. יש להיזהר בשטח זה.

ד. צברי:

אני שמחה מאד שהעניין הזה בא, ואמנם נאמר פה כי דיון זה צריך היה לבוא לפני הדיון על התקציב. זה נכון. אני מוסיפה ואומרת, כי יכולנו לטפל בבעיה זו לפני ההצבעות שהיו על התקציב.

אני רוצה לטעון כנגד דברי היושב-ראש. הוא הרביץ, כפי שאומרים, בכולנו, באמרו כי מורגשת אדישות. אני אינני מצדיקה דברים אלה, משום שהגישה לבעיה זו הייתה לא-ממלכתית. ויותר מזה: חושבני כי אותם האחראים שהיו במשרד הסעד לפני כן, להם הייתה גישה פילנטרופית - לעזור לאדם. לכן אני אינני טוען נגד האחראים במשרד, כי הם נמצאים במשרד הסעד רק כמה חדשים.

לדעתי, אם תהיה מדיניות בשטח הסעד, אזי אנו נתקן את המצב. כולנו מרגישים רגש של אשמה שלא נהגנו נכון. יכולתי להעיר את הבעיה הזו עוד לפני כן, ולא רק עכשיו. גם בשנים הקודמות נגענו בבעיה זו, אך זה לא הלך.

אינני חושבת כי עניין הפרסום הוא חשוב ביותר. (ד. נצר: אמרתי לא רק מתן פרסום, אלא גם מתן הסבר)

אף אני מסכימה לדברי החברים שדברו על שיקום. כשבאים חברים ממשלגות מסוימות ומדברים על ביטול מחוסרי העבודה, אזי טענו תמיד שמוטב כי תהיינה עבודות יזומות. האדם שמח יותר לעבוד ולקבל פחות כסף מאשר לקבל קיצבה. בודאי ששיקום זהו דבר חשוב.

לדעתי, יש צורך לבדוק אם כל השיקומים שניתנו עד כה הועילו, או אם היה שיקום קונסטרוקטיבי, או שהיה שיקום על מנת לצאת ידי חובה ואחרי חצי שנה מתפורר כל עניין השיקום. כמובן, שאין זה פותר את כל הבעיה. יש לפעמים שמוטב לתת למשפחה תמיכה יותר מאשר שיקום; או שמוטב לתת לאם המשפחה, שיש לה ילדים, קיצבה על מנת שתוכל לטפל בילדיה. היא בבית, והמעט שהיא מקבלת זה טוב יותר מאשר תצא לעבודה. או, למשל, בעיית הזקנים: פה הבעיה היא חמורה. ישנם זקנים מסוגים שונים. אולם, שמענו מפי ד"ר לוטן כי יש תקציב לביטוח כל הזקנים.

מכל מקום, בעיית הזקנים היא בעיה חשובה שצריך לפתור אותה לא רק ע"י שיקומים; אולי ע"י התעסקות כדי לתת לזקנים הללו הרגשה של נחת.

אני חומכת במועדונים לזקנים, שם מוצאים הזקנים איזה שהוא עיסוק ולחיות חיים חברתיים.

אני אומרת שזקן שהוא למעלה מגיל 80 שנה, שעובד ב"משקם" על מנת לקבל את פרוטותיו... (ש. כפרי: אינני חושבת שזה מציאותי). אני ראיתי זאת. זקן רצח לקטמון כדי לקבל את פרוטותיו.

אולם אנו מחלמים מבעיות אחרות, ויש לדעתי, להוציא את העוקץ שנמצא במשפחה. לפעמים הבעיה נעוצה בדיור מתאים. קורה שבמשפחה יש ילדים שחלו בדלקת פרקים, ואז משרד הסעד צריך להוציא משפחה כזו ולהעבירה לדיור מתאים אחר.

ועוד דבר: צריך לשים לב למשפחת הזקוקות לעזרה, ולראות שגם הדור הצעיר יוכל להמשיך בלימודיו בבית ספר מקצועי. ילדים אלה, יכולים, בעתיד, לעזור למשפחותיהם.

היו"ר מ. ארם: אני מצטער, כאן אנו נאלץ להפסיק בדיון הזה. אני רואה כי דיון זה הוא דיון טוב ואנו נמשיך בו בשבוע הבא.

ד. נצר: בשבוע הבא ועדת החינוך והתרבות עורכת סיור בזמן הקבוע של ישיבות ועדת השירותים וועדת החינוך, ולכן אני חושבת כי חברי ועדת החינוך והתרבות ייעדרו מהישיבה שתתקיים בשבוע הבא.

היו"ר מ. ארם: אולי נבטל את הישיבה. נחליט על כך יותר מאוחר.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.50.